

แนวทางการจัดตั้งเครือข่าย
อาจารย์อาสา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Establishment Guidelines for
Volunteer-Lecturer Network of
Thammasat University

ศรีสุข มงกุฎวิสุทธิ¹

¹ นักวิชาการศึกษานานาญการพิเศษ/ หัวหน้างานบริการวิชาการ
วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

บทคัดย่อ

แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับกิจกรรมอาสาสมัครของอาจารย์ธรรมศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา รูปแบบกิจกรรม และบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครในการจัดตั้งเครือข่าย อันจะเป็นแนวทางต้นแบบในการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จะมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานและพัฒนางานในระดับอุดมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเป็นอาจารย์ที่เคยสมัครเข้าร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตรของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร จำนวน 56 คน จากสายสังคมศาสตร์ 22 คน สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ 16 คน และสายวิทยาศาสตร์ 15 คน และมีนักวิชาการสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร 3 คนที่มีประสบการณ์ในการประสานงานกับอาจารย์

ผลการสำรวจพบว่า อาจารย์ร้อยละ 49 ที่ทำงานอาสาสมัครทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในแบบระยะสั้นและระยะยาว ในองค์กรภาครัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน และงานอาสาสมัครที่ทำกับองค์กรวิชาชีพและองค์กรทั่วไปตามความถนัดและสนใจ ใช้ทั้งวิชาการ ความรู้ และร่างกาย ในบทบาทการเป็นที่ปรึกษาให้องค์กร และการเป็นวิทยากร และทำงานอาสาสมัครทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการทั่วไปในประเด็นงานที่หลากหลาย ทั้งนี้ในด้านองค์ประกอบของเครือข่ายอาจารย์อาสาพบว่า เป้าหมายเครือข่ายควรเป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของระหว่างอาจารย์ การเข้าร่วม สามารถใช้ช่องทางการสื่อสารทั้งแบบจดหมายข่าวและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งร่วมคิดและร่วมปฏิบัติ โดยอาจารย์ที่เข้าร่วมเครือข่ายต้องมีจิตสำนึกร่วมที่อยากจะทำเครือข่าย เนื่องจาก รูปแบบกิจกรรมมีทั้งการสัญจรเรียนรู้วิถีชีวิตชนบท การสัมมนา การเขียนบทความ และการทำโครงการแกน/วิจัยร่วมกัน ภายใต้ประเด็น

ปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น คนด้อยโอกาส งานพัฒนา งานอาสาสมัคร และ
ประเด็นร้อนในสังคม ทั้งนี้ลักษณะพื้นที่ทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม
ของกิจกรรม ขณะที่ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอาจารย์
แต่ละคนซึ่งอาจเป็นการจัดช่วงปิดเทอม โดยใช้ทรัพยากรจากการจัด
กิจกรรมระดมทุน หรือใช้บางส่วนของมหาวิทยาลัย และอาจารย์ควรมีส่วน
ร่วมแบ่งปันด้วย ส่วนบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร อาจารย์ ควรเป็น
หน่วยงานหลักในการสนับสนุนเพราะมีความเชี่ยวชาญเรื่องงานอาสาสมัคร
ข้อเสนอจากการศึกษาสะท้อนว่า ควรมีการตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อน
โดยมีคณะกรรมการเครือข่ายที่เน้นหลักการ "การมีส่วนร่วม" และอาจารย์
ของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครเป็นกลไกหลักในการผลักดันให้เกิดเครือข่าย

คำสำคัญ: เครือข่ายอาจารย์, อาสาสมัคร, รูปแบบกิจกรรม, อาจารย์อาสา

Abstract

This research's aims were to establish the guidelines for volunteer-lecturer network of Thammasat University, the volunteer activities and the roles of the Graduate Volunteer Centre that would be necessary for the higher education. Data from 56 lecturers who joined as an advisor in the course of the Graduate Volunteers Centre: the 22 social sciences lecturers, the 16 health sciences lecturers, the 15 sciences lecturers and the three volunteers from the Graduate Volunteer Centre.

The research result pointed that the 49 percent of volunteer-lecturer worked both for inside and outside the university in the short term and long term with the government sector, the private sector and the community sectors. These volunteer lecturers worked for both the professional and general organizations with their interest and aptitude. The volunteer activities concerned the academic, knowledge, physical strength in the role of the consultant to the organization, the lecturer and the volunteer at the executive and operational levels in a wide range of issues. The factors of volunteer-lecturer network concerned the experience exchange between lecturer-lecturer. To join the network, the lecturers could use these channels: newsletters and electronic medias for processing the thoughts and practices. All lectures that joined the network had to have the consciousness that wants to do the network due. Activity patterns: learn-life-roaming the countryside, seminars, writing articles and setting the project/ research together were under the disadvantaged social issues, the development volunteer works and the hot issues in society. The area for doing activities depended

on the appropriateness of activities. The period of the event/ activities depended on the conditions of individual lecturers which may be held during the semester. The resources from fund raising events used some of the university and lecturers should be involved with this. The role of the Office of Graduate Volunteer Centre should be the primary agency that specializes in supporting the work of volunteers. Proposals from the study reflected that should have set up a working group to drive by a committee focused on the network. "Participation" and a professor of the Graduate Volunteer Centre is the main mechanism for driving a network.

Keywords : Volunteer-Lecturer Network, Volunteer, Activity

บทนำ

“การสร้างเครือข่าย เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการทำงานที่เป็นรูปแบบของความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยในการทำงาน เครือข่ายเป็นรูปแบบการประสานงานกลุ่มหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน โดยอาจผ่านศูนย์กลางแม่ข่ายหรือแกนนำ หรืออาจจะไม่มีแม่ข่ายหรือแกนนำ แต่จะทำการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้าง ที่คนหรือสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ (นฤมล นิราทร, 2543 อ้างถึงใน ปุสณี มอนซอน และคณะ, 2547, น. 1) สถาบันอุดมศึกษา เป็นหน่วยผลิตและเป็นแหล่งรวมทรัพยากรที่มีค่าและสำคัญยิ่งของประเทศ จำเป็นต้อง พร้อมปรับตัวเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การสร้างความร่วมมือและทำงานแบบ

บูรณาการ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ รวมทั้งกับต่างประเทศจะทำให้สถาบันอุดมศึกษา มีความเข้มแข็งเกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน การผนึกกำลังร่วมกันในลักษณะ “เครือข่าย” จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สอดคล้องเหมาะสมที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นผู้นำในการผลักดันและส่งเสริมการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความถูกต้องของสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “ฉันรักธรรมศาสตร์ เพราะธรรมศาสตร์สอนให้ฉันรักประชาชน” การสนับสนุนผลักดันให้มีการตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสาอย่างเป็นรูปธรรม จึงส่งผลให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ต่อหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา และสังคมประเทศชาติต่อไป

แนวทางการสร้างเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการสำรวจภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- 1) สำนวจกิจกรรมอาสาสมัครของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- 2) ศึกษารูปแบบกิจกรรมของเครือข่ายอาจารย์อาสา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) ศึกษาการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- 4) ศึกษาบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครในการจัดตั้ง
เครือข่ายอาจารย์อาสา

วิธีการศึกษา

การศึกษาเริ่มจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบศึกษา
ข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ดำเนินการกับอาจารย์ที่สมัครเข้าร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตรของ
สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร 56 คน จำแนกเป็น อาจารย์จากสายสังคมศาสตร์
22 คน สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ 16 คน และสายวิทยาศาสตร์ 15 คน ข้อมูล
ที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยด้วยสถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์
นักวิชาการศึกษาของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงาน
กับอาจารย์อาสา จำนวน 3 คน วิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา
จากนั้นนำผลการประมวลมาเรียบเรียง และจัดเวทีสัมมนาเพื่อให้อาจารย์
และนักวิชาการศึกษาได้ให้ข้อมูลและเสนอแนะเพิ่มเติมอีกครั้ง

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล เป็นอาจารย์ที่สมัครเข้าร่วมเป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ในหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต(บัณฑิตอาสาสมัคร) เน้นเฉพาะปีการศึกษา 2555 และ

2556 รวมกับอาจารย์ที่สมัครเข้าร่วมเป็นอาจารย์นิเทศในรายวิชา พท.240 งานอาสาสมัครกับการพัฒนาสังคม และอาจารย์ที่สมัครเป็นอาจารย์นิเทศใน ภาคการศึกษาที่ 2 /2555 และภาคการศึกษา ที่ 1/2556 ที่เป็นอาจารย์ของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร

ผลสำรวจพบว่า มีอาจารย์หญิง ร้อยละ 57.4 และชาย ร้อยละ 42.6 โดยอาจารย์ ร้อยละ 62.7 มีสถานภาพโสด และร้อยละ 26.8 อาจารย์มีอายุอยู่ระหว่าง 36-40 ปี มาจาก 17 คณะ สำนัก สถาบัน อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีมากถึง 8 คน โดยมีอายุการทำงานระหว่าง 6-10 ปี มากถึงร้อยละ 33.3 ซึ่งข้อมูลพื้นฐานของอาจารย์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำมากำหนดแนวทางการวางแผนในการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ของอาจารย์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนผลการสำรวจพบว่า

1. รูปแบบกิจกรรมอาสาสมัครของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากค่านิยมอาสาสมัครอาจารย์ใช้คำตรงกันคือ เป็นงานที่สมัครใจ เต็มใจ เป็นความต้องการภายในของผู้อาสา ที่จะทำงานที่ไม่ใช่หน้าที่งานประจำ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชน สังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยรูปแบบการทำงานอาสาสมัครเป็นไปตามกำลังความสามารถ ความถนัด เช่นการบริการวิชาการความรู้ที่มี การช่วยเหลือเชิงวิชาการ ด้วยความเสียสละทั้งร่างกาย สมอง สิ่งของ เงิน เวลา โดยงานอาสาสมัครต้องไม่หวังผลตอบแทน แต่สิ่งที่จะได้รับกลับมาเป็นการลดความเป็นตัวตน เกิดคุณค่าในตัวเอง มีความสุข ความอึดเอิบใจ ซึ่งงานอาสาสมัครเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมทุกระดับที่จะร่วมกันรับผิดชอบ สังคม และการทำงานอาสาสมัครจะเป็นตัวอย่างให้ชนรุ่นหลังได้เกิดความต้องการช่วยสังคมมากขึ้น สำหรับรูปแบบกิจกรรมอาสาสมัครของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าอาจารย์อาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มีการทำงานอาสาสมัครอยู่แล้วทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (ไม่นับรวมงานอาสาสมัครที่สมัครเข้ามาทำในหลักสูตรของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร) แต่ความถี่ในการทำงานอาสาสมัครส่วนใหญ่ไม่แน่นอน บางส่วนเป็นการทำนอกเหนือจากงานสอน ตามที่มีเวลาว่าง ตามวาระที่กำหนดร่วมกัน ทั้งนี้รูปแบบงานอาสาสมัครของอาจารย์ สามารถจำแนกได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1: รูปแบบงานอาสาสมัครของอาจารย์อาสา

องค์กร/ หน่วยงาน

- รัฐ-เอกชน-องค์กรชุมชน กลุ่มกิจกรรมตั้งขึ้นเองในหน่วยงาน
- ทำระยะสั้น-ระยะยาว
- องค์กรวิชาชีพ – องค์กรสนใจ
- ภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย

ลักษณะงาน

- ใช้ร่างกาย – ใช้วิชาการความรู้ความเชี่ยวชาญ
- ประเด็นคนด้อยโอกาส การพัฒนา สิ่งแวดล้อม

บทบาท

- ที่ปรึกษา-วิทยากร
- บริหาร-ปฏิบัติการ

1) งานอาสาสมัครในองค์กรรัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เลือกทำงานอาสาสมัครในองค์กรที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัด ในองค์กรภาครัฐ เช่น ทัศนสถาน ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ เครือข่ายพุทธิกา เป็นต้น ส่วนองค์กรชุมชน เช่น เครือข่ายพลังชุมชน เครือข่ายชุมชน เป็นต้น

2) ระยะเวลาในการทำงานอาสาในโครงการ ระยะสั้น เช่น งานจัดการสิ้นามิ เครือข่ายภัยพิบัติร่วมกับสมาคมนักเรียนเก่า เป็นต้น ส่วนงานอาสาสมัครที่ทำในระยะยาว ได้แก่ งานในองค์กรสาธารณกุศล ในบทบาทการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน เช่น เครือข่ายพุทธิกา มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

3) งานอาสาสมัครที่ทำกับองค์กรวิชาชีพและองค์กรตามความถนัดและสนใจ องค์กรวิชาชีพมีลักษณะงานอาสา ที่อาจารย์ได้ทำร่วมกับหน่วยงานภายนอกจึงมีความหลากหลาย ทั้งวิชาชีพเฉพาะด้านตามสายงานที่อาจารย์ถนัด โดยเน้นการเป็นที่ปรึกษา วิทยากร เช่น อาจารย์จากสถาบันภาษาจะทำงานอาสาสมัครในสมาคมครูสอนภาษาอังกฤษแห่งประเทศไทย อาจารย์จากคณะรัฐศาสตร์ ทำงานอาสาให้กับสมาคมนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ อาจารย์จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง ทำงานอาสาร่วมกับสมาคมนักผังเมืองไทย อาจารย์จากสำนักบัณฑิตอาสาสมัครทำงานศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม เป็นต้น ส่วนการทำงานอาสาสมัครตามองค์กรที่สนใจ เช่น การเป็นวิทยากร การทำงานค่าย งานรณรงค์ต่าง ๆ ที่ดำเนินไปตามความสมัครใจของอาจารย์

4) งานอาสาสมัครภายในมหาวิทยาลัย และงานอาสาสมัครภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จะเป็นงานอาสาสมัครในบทบาทการให้คำแนะนำ ปรีกษา เช่น การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมนักศึกษา การเป็นวิทยากรให้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนงานอาสาสมัครภายนอกเป็นการทำงานอาสาสมัครในวงกว้างกล่าวคือ ทำร่วมกับองค์กรภายนอกเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาลังคม สิ่งแวดล้อม ทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

5) **วิชาการความรู้ และร่างกาย** อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทุกคนทำงานอาสาตามฐานวิชาความรู้ความเชี่ยวชาญ ความถนัดของตน ขณะที่ทำงานอาสาที่เน้นการใช้ร่างกาย ซึ่งเป็นงานอาสาสมัครที่เป็นทักษะทั่วไปที่ร่างกายมนุษย์กระทำได้ เช่น งานออกค่ายสร้างทำห้องสมุดดิน การช่วยเหลืองานต่างๆไป เป็นต้น

6) **ประเด็นงานอาสาสมัครที่หลากหลาย** อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่นิยมงานอาสา กับ 1) กลุ่มคนด้อยโอกาส เช่น กลุ่มผู้ติดเชื้อ คนตาบอด ผู้ต้องขังหญิง 2) ร่วมกับงานพัฒนา เช่น การออกค่ายสร้าง การพัฒนาชุมชน 3) ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการทำงานรณรงค์เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ การบริโภคสีเขียว หรือการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

7) **บทบาทการเป็นที่ปรึกษา และการเป็นวิทยากร** ซึ่งเป็นลักษณะเด่นตามสายงานอาจารย์ที่เป็นผู้สอนและให้ความรู้ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังนั้นการทำงานอาสาสมัคร จึงเป็นความเฉพาะของสายอาจารย์ที่จะได้รับเชิญให้เป็นวิทยากร หรือช่วยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ตามความเชี่ยวชาญและความถนัด

8) **งานอาสาสมัครในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ** ทั่วไป ในระดับบริหาร เช่น งานอาสาที่จะเน้น เช่น การเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเป็นกรรมการและคณะทำงาน ขณะที่ในระดับปฏิบัติงานอาสาที่ปฏิบัติกัน ได้แก่ การเป็นอาสาสมัคร ไปออกค่ายทัศนศึกษา การบริหารจัดการดูแลเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลพิจารณาว่าควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) **เป้าหมาย** ควรมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ในการ
เรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ให้อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มี
เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องงานอาสาสมัคร และเป้าหมายต้องเกิดจาก
ความคิดของสมาชิกทุกคน

2) **สมาชิก** ควรเปิดกว้างเชิญชวนอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
เข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย โดยเปิดรับตามความสนใจและสมัครใจของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความ
เป็นอิสระในการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่ผูกมัดมีผู้นำหรือแกนนำเครือ
ข่าย ซึ่งแกนนำควรเป็นแกนนำธรรมชาติมากกว่าจัดตั้ง ที่สามารถหมุนเวียน
กันไปเพื่อการมีส่วนร่วมได้

3) **ช่องทางการสื่อสาร** อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ใช้ช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
เช่น อีเมล เฟสบุ๊ค ไลน์ อีออปฟิต แต่ยังคงจดหมายข่าว และมีการจัดประชุม
เพื่อหารือ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะสื่อสารช่องทางใดก็ควรมีการสื่อสารกันอย่าง
สม่ำเสมอ และการมีข้อเสนอให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาประสานงานยังคงเป็น
ประเด็นที่การทำงานอาสาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังคงให้
ความสำคัญ

4) **ลักษณะการมีส่วนร่วม** อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ควรมีส่วนร่วมคิด และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยเป็นไปตาม
บทบาทในเครือข่ายอาสาสมัคร

5) **ลักษณะการมีจิตสำนึกร่วม** อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ต้องมีอุดมการณ์ร่วม ต้องมีความมุ่งมั่นต้องการที่จะ
ทำบางอย่างร่วมกัน โดยเฉพาะในช่วงการรวมกลุ่มตอนต้น ประเด็น

ความสนใจของอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีความหลากหลาย
ภายใต้ความมีจิตอาสาด้วยกัน

3. รูปแบบกิจกรรมของเครือข่าย

1) **รูปแบบกิจกรรม** ผลการสำรวจพบว่า รูปแบบหลัก
คือ การสัณฺญจร - เรียนรู้และทำงานอาสาสมัคร (บำเพ็ญประโยชน์) เรียนรู้วิถี
ชีวิตชุมชนชนบท และสัมมนาอาจารย์ (เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็น
ที่อาจารย์สนใจร่วมกัน) เสริมความรู้ที่สมาชิกเครือข่ายอาจารย์อาสาสนใจ
ร่วมกัน ที่สามารถนำมาจัดเป็นพันธกิจหรือภาระงานบริการวิชาการของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ ส่วนรูปแบบการเขียนบทความ อาจมีข้อจำกัด
เรื่องเวลา แต่เนื่องจากการประกาศตนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย จึงนำ
มาสู่ข้อเสนอต่อรูปแบบกิจกรรมอาจารย์อาสาว่า ควรเน้น “โครงการแกน
หลักซึ่งอาจเป็นงานวิจัย” ให้อาจารย์แต่ละคณะได้เข้ามาทำร่วมกันในประเด็น
ที่สนใจและความเชี่ยวชาญที่แตกต่างหลากหลาย ประกอบกับการทำวิจัย
ก็เป็นภารกิจส่วนหนึ่งของอาจารย์ที่สามารถทำและบูรณาการไปกับงานประจำ
ซึ่งในการขับเคลื่อนอาจกำหนดเป็นเชิงประเด็น หรือเชิงพื้นที่ ต่างก็มีความ
น่าสนใจ ขึ้นอยู่กับการเห็นร่วมกันของเครือข่ายอาสาที่ตกลงใจจะมา
ดำเนินการร่วมกันและกำหนดประเด็นที่เป็นปัญหาความต้องการของชุมชน
สังคม ซึ่งหากเป็นไปได้ก็จะได้งานวิจัยที่เป็นการรวมพลังของอาจารย์ของมหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในบทบาทการแก้ไข ชี้นำ ป้องกัน พัฒนา ชุมชนและ
สังคมต่อไป

2) **ประเด็นทางสังคมในการจัดกิจกรรมที่อาจารย์สนใจ**

ประเด็นปัญหาสังคมที่อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นคือ
ประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับ 1) ประเด็นคนด้อยโอกาส (เด็ก สตรี คนชรา
สัตว์ สิ่งแวดล้อม ชาวไทยภูเขา คนพิการ เด็กกำพร้า แรงงาน ผู้บริโภค)

กระบวนการพัฒนาชุมชน งานพัฒนา อาสาสมัคร และวิถีชีวิตชุมชน
2) ประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3) ประเด็นทิศทางการศึกษากับ
ครอบครัว และการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม และ 4) ประเด็นร้อนที่เป็นกระแสหลัก
ของสังคม

3) **ลักษณะพื้นที่จัดกิจกรรม** อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ยังคงเน้นงานอาสาในชนบทที่ยังมีกลิ่นไอของวิถีชีวิตชุมชน
ท้องถิ่น และ องค์กรสาธารณกุศลใกล้ ๆ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ในพื้นที่
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และพื้นที่ใกล้เคียง ที่ไม่ต้องเสียเวลาในการเดิน
ทาง และเน้นประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (SR) ของมหาวิทยาลัย
ส่วนองค์กรสาธารณกุศลที่มีปัญหาเยอะ ชัดเจน ประเด็นที่เหมาะสมกับ
กิจกรรมก็จะหลากหลาย

4) **การกำหนดช่วงเวลาจัดกิจกรรม** ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของ
อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แต่ละคน ซึ่งจะแตกต่างกันไป โดย
กิจกรรมในช่วงปิดเทอม (แต่บางคณะก็ไม่มีปิดเทอม) หรือวันจันทร์-ศุกร์
หรือหากมีกิจกรรมต่างจังหวัดอาจจัดเสาร์อาทิตย์ แบบเข้าไปเย็นกลับ หรือ
จัดแบบครึ่งวันในรูปแบบการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่ควรจัด
เรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง และควรที่จะกำหนดและแจ้งให้อาจารย์ทราบล่วงหน้า
อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา

5) **การใช้ทรัพยากรในการจัดกิจกรรม** ส่วนใหญ่มาจาก
เครือข่ายร่วมระดมทุนมาจัดกิจกรรม และขอสนับสนุนจากหน่วยงานที่
สามารถบริจาคเพื่อลดหย่อนภาษี ดังนั้นทรัพยากรในการจัดกิจกรรมอาสา
จึงมาจากการรณรงค์เพื่อให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ของผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้อง ในพื้นที่หรือใช้ความเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในการ
ขอความร่วมมือ จัดกิจกรรมการกุศลเรียกรายเงินมาทำสาธารณะประโยชน์ หรือ
ใช้ส่วนกลางของมหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยฯ ร่วมกับคณะและสำนัก

บัณฑิตอาสาสมัครเครือข่ายมาช่วยกัน และ “จิตอาสาทุกคนควรมีส่วนร่วม” ส่วนการแชร์ค่าใช้จ่ายจะ เน้นเฉพาะจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่

6) **ประโยชน์ของกิจกรรม** อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นงานอาสาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ได้บำเพ็ญประโยชน์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถบูรณาการกับการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเด็นการตอบ โจทย์การประกันคุณภาพการศึกษาในหน่วยงานของอาจารย์ สำหรับประเด็น การเชื่อมโยงกับการพิจารณาความดีความชอบ เน้นการชี้แจงต่อผู้บังคับบัญชา และเสริมสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์อื่น ๆ สนใจมาร่วมด้วย

4. บทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครในการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา

อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร้อยละ 69.0 พิจารณา ว่าสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร (ส.บอ.) ควรเป็นผู้จัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา เพราะมีประสบการณ์ องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญมากกว่าหน่วยงานอื่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับพันธกิจของหน่วยงาน มีโครงสร้างพื้นฐานและความพร้อมด้านบุคลากร มีประโยชน์และเกิดประโยชน์ เป็นช่องทางริเริ่ม บำเพ็ญประโยชน์ให้กับอาจารย์ สร้างแนวร่วมเสริมงานอาสาให้เข้มแข็งโดยเฉพาะงานอาสาของ สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร เป็นศูนย์กลางติดต่อประสานงานเพื่อความชัดเจน แต่ก็มีอาจารย์ที่เห็นว่าเครือข่ายของอาจารย์ ต้องให้อาจารย์เป็นผู้สร้างเครือข่ายเองสำนักบัณฑิตอาสาสมัครไม่เกี่ยวข้อง และไม่มีความจำเป็น จะเป็นการสร้างภาระ

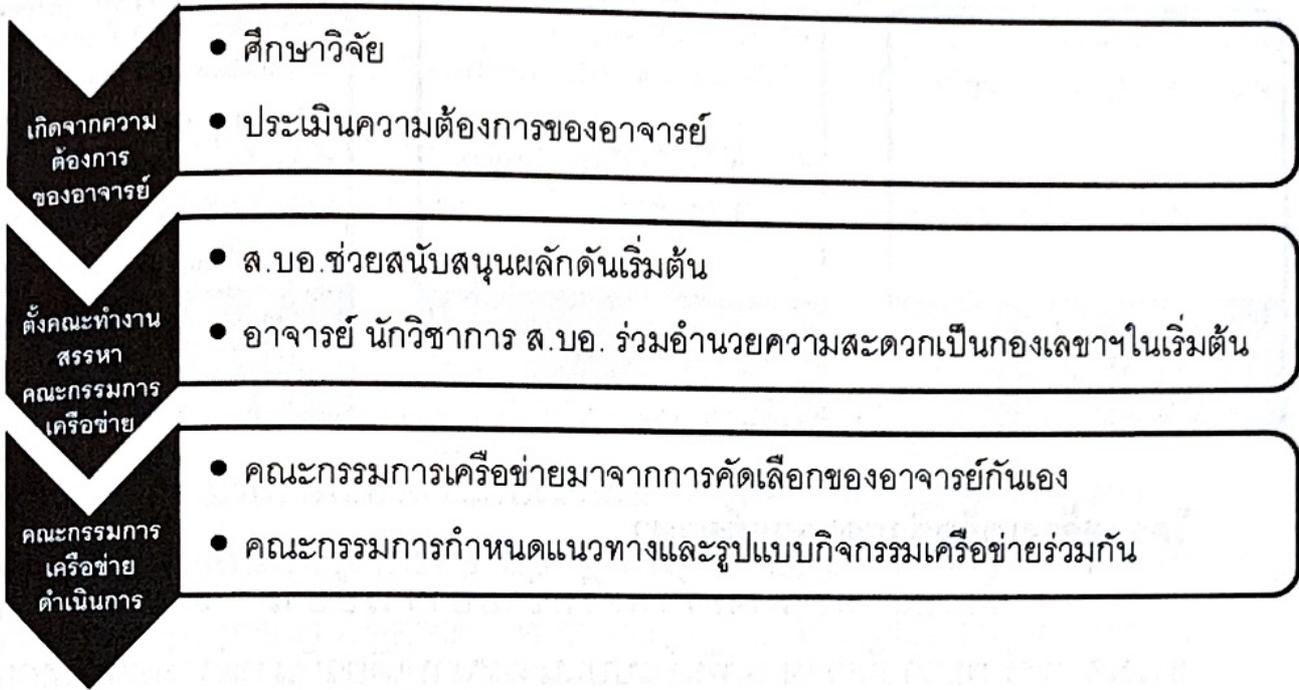
อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ในการเป็นองค์กรจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา ในประเด็น บทบาทการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของอาสาสมัครให้ทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาคมธรรมศาสตร์และสังคมทราบ

และยอมรับ แจ้งข่าวสารให้อาจารย์อาสาทราบเป็นประจำ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนทรัพยากรทุกด้าน ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดชมรม พบปะเป็นประจำระหว่างอาจารย์อาสา ให้อาสาสมัครมีส่วนร่วมในการวางแผนติดตามผลงาน และการจัดสัมมนาเพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงานของอาจารย์อาสา แต่มีข้อสังเกตในประเด็นที่อาจารย์มีความคิดเห็นค่อนข้างแตกต่างกันมาก (มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง) ใน ประเด็นการผลักดันให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการรับรองสถานภาพของอาจารย์อาสา การสร้างขวัญและกำลังใจกับอาจารย์อาสาโดยยกย่องเชิดชูเกียรติอาจารย์ การส่งเสริมให้อาจารย์อาสาสามารถนับภาระงานที่มาอาสาสมัคร เป็นงานบริการวิชาการ หรือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ นอกจากนี้ ยังมีอาจารย์เสนอบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ให้พยายามผลักดันให้อาจารย์อาสาทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อไปเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

5. ข้อเสนอต่อกระบวนการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการดำเนินการแล้ว จะจัดอยู่ในกลุ่ม “เครือข่ายวิวัฒนาการ” เป็นอีกรูปแบบการกำเนิดเครือข่าย ที่มีได้เป็นไปโดยธรรมชาติแต่แรกเริ่ม และก็มีได้ถูกจัดตั้งโดยตรง แต่จะเป็นไปในลักษณะของกระบวนการพัฒนา ผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล องค์กร มารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ในการที่จะสนับสนุนและเรียนรู้ไปด้วยกันก่อน” โดยเครือข่ายอาจารย์จะถูกพัฒนาขึ้นจากกลุ่มอาจารย์อาสาและสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ที่ได้มีการประสานงานและร่วมงานกับอาจารย์อาสาและระยะหนึ่ง ซึ่งกระบวนการเครือข่ายวิวัฒนาการของอาสาสมัครนี้ อาจต้องนำไปสู่การพยายามผลักดันให้มีการตั้งคณะทำงานงานขึ้นมาจัดกระบวนการในการตั้งเครือข่ายให้ เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อไป ภายใต้ กระบวนการจัดตั้ง ดังนี้

แผนภาพที่ 2: ขั้นตอนการเริ่มต้นตั้งเครือข่าย

บทบาทคณะกรรมการเครือข่าย

เมื่อมีกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการเครือข่าย มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายต่อมาควรมีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินการ กำหนดประเด็นเนื้อหาการขับเคลื่อนเครือข่าย และสร้างระบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก ภายใต้กระบวนการวางแผน ลงมือทำ ตรวจสอบติดตาม ปรับปรุงพัฒนา (PDCA) อย่างต่อเนื่องมีการถอดบทเรียนของการดำเนินการเครือข่ายเสมอ เพื่อให้เครือข่ายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีพลวัตไม่หยุดนิ่ง

แผนภาพที่ 3: บทบาทคณะกรรมการเครือข่าย

โครงสร้างเครือข่ายอาจารย์อาสา

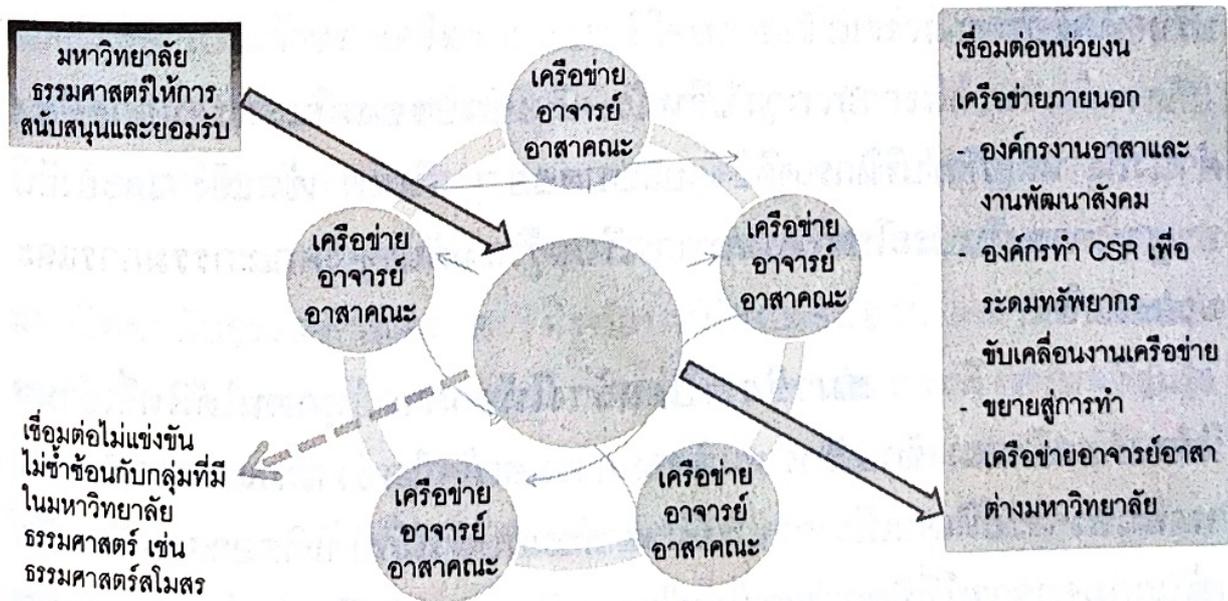
ข้อเสนอต่อโครงสร้างเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า มีความสัมพันธ์แบบแนวระนาบเดียวกัน กล่าวคือเครือข่ายอาจารย์อาสา เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงสมาชิก ซึ่งมาจากหลากหลายคณะ สมาชิกแต่ละคณะสามารถไปสร้างเครือข่ายระดับคณะให้เกิดขึ้น และมีการชักชวนอาจารย์ในคณะทำงานอาสาสมัครในระดับคณะ หรือติดต่อประสานงานกลับกลุ่มอาจารย์อาสาข้ามคณะตามประเด็นที่สนใจอย่างอิสระ ซึ่งการสนับสนุนให้มีกลุ่มย่อยในระดับคณะ จะเสริมความแข็งแกร่งให้ฐานสมาชิกของเครือข่ายอาจารย์อาสาขยายวงกว้างมากขึ้น และเป็นการขยายวงกว้างอย่างเข้าใจ เพราะเครือข่ายระดับคณะ จะมีสมาชิกที่เข้ามาเป็นผู้แทนหรือคณะกรรมการเครือข่ายอาจารย์อาสาส่วนกลาง ระบบการติดต่อสื่อสาร การรับฟังความเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ จะเข้าถึงอาจารย์มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเงื่อนไขการเป็นสมาชิก และรูปแบบกิจกรรมที่จะกำหนดให้ทำร่วมกัน ต้องเหมาะสมกับบริบทของอาจารย์ ที่ปกติมีภาระงานสอนเป็นภารกิจหลัก ซึ่งหากมีการจัดกิจกรรมควรมีการกำหนดร่วมกันในเครือข่ายด้วย

นอกจากนี้เครือข่ายอาจารย์อาสาแกนกลาง ต้องพยายามเชื่อมต่อ ไม่ทับซ้อน ไม่แข่งขัน กับกลุ่มที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว เช่น ธรรมศาสตร์สโมสร และบทบาทในการเชื่อมประสานกับหน่วยงานภายนอก

เพื่อทำกิจกรรมพัฒนาสังคมร่วมกัน หรือเพื่อระดมทรัพยากรมาดำเนินการ
งานของเครือข่าย และเมื่อถึงในระดับที่เครือข่ายแข็งแรง มีสมาชิกที่เข้มแข็ง
ขึ้น ก็สามารถที่จะขยายการทำงานของเครือข่ายสู่การจัดตั้ง แลกเปลี่ยน
เรียนรู้ กับเครือข่ายอาจารย์อาสาต่างสถาบันต่อไป

ภายใต้โครงสร้างเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์นี้ จะสำเร็จได้อาจต้องการการยอมรับจากมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ว่าเครือข่ายนี้มุ่งที่จะดำเนินการจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นพลังของ
การทำงานของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยควรให้การยอมรับและสนับสนุน
เครือข่าย ซึ่งบทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร จะเป็นเพียงหน่วยงาน
สนับสนุนผลักดันให้เกิดเครือข่ายอาจารย์อาสา แต่จะไม่ใช่เจ้าของเครือข่าย
เจ้าของเครือข่ายอาจารย์อาสา คือ อาจารย์ทุกคนที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย
ภายใต้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**แผนภาพที่ 4: ข้อเสนอต่อโครงสร้างเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์**

สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร สนับสนุนผลักดันการตั้งเครือข่าย

6. ข้อเสนอแนะต่อเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ และสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

6.1 ข้อเสนอแนะต่อเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์

1) ตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณากระบวนการคัดเลือก
กลุ่มแกนนำ คณะกรรมการเครือข่าย โดยคณะทำงานนี้ ประกอบด้วย
กลุ่มแกนอาจารย์ที่อาสาจะมาร่วมกันตั้งเครือข่าย ซึ่งอาจมีอาจารย์หรือ
นักวิชาการศึกษาของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ช่วยเป็นกองเลขานุการเพื่อ
สนับสนุนการดำเนินการของคณะทำงานในกระบวนการเลือกกลุ่มแกนนำ
คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของอาจารย์

2) คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัคร มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ต้องมีอุดมการณ์และความสนใจร่วมในการบริหารเครือข่าย
อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคณาจารย์
นักศึกษา และสังคม เพราะในการขับเคลื่อนเครือข่ายอาสาสมัครในช่วง
แรกของการดำเนินการอาจต้องใช้พลังภายในการขับเคลื่อนมาก จึงควร
มีการกำหนดวาระการเป็นกรรมการ และหมุนเวียนเปลี่ยนสมาชิกเข้ามา
บริหารเครือข่าย

3) การบริหารเครือข่ายของคณะกรรมการต้อง
คำนึงถึง หลักการบริหารเครือข่ายแบบค่อยๆ เติบโต เข้มแข็ง และยั่งยืน
บนฐานการเห็นประโยชน์ และการเรียนรู้ร่วมกันของคณะกรรมการและ
มวลสมาชิก

สมาชิก เปิดกว้างให้อาจารย์ทุกคนได้สิทธิ์เข้ามา
มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายได้ตามความสนใจ ในช่วงเริ่มแรกสมาชิกอาจ
จะเป็นอาจารย์ที่เคยเป็นอาสาสมัครร่วมกับสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ซึ่ง
เน้นกลุ่มอาจารย์ที่มีความสนใจเป็นทุนเดิม จากนั้นจึงขยายวงรับสมาชิก

ที่กว้างขึ้นตามลำดับเมื่อเครือข่ายดำเนินการได้สักระยะ การมีกิจกรรมเครือข่ายที่น่าสนใจจะเป็นการดึงดูดและเชิญชวนให้มีสมาชิกใหม่ ๆ สนใจเข้ามาร่วมในเครือข่ายได้

เป้าหมาย ควรเริ่มจากเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันในหมู่คณาจารย์ (การกำหนดเป้าหมายเครือข่ายนั้นควรมาจากการมีส่วนร่วม) เป้าหมายไม่ควรมีหลายเป้าหมายและยากที่จะไปถึงเป้าหมาย แต่สามารถขยับเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้นอย่างที่ต้องการและตกลงร่วมกันในหมู่สมาชิกเครือข่ายได้

ช่องทางการสื่อสาร ระหว่างอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ผ่านช่องทางการสื่อสารทั้งระบบเก่า เช่น การทำจดหมายข่าว การกำหนดวาระจัดประชุมร่วมกัน และช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ คือใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อีเมล อีอออฟฟิต โดยเครือข่ายอาจมีการตั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์สื่อสารงานเครือข่าย ภายหลังจากมีคณะกรรมการเครือข่าย ซึ่งฝ่ายสื่อสารอาจร่วมกันทำงานเป็น “ทีมงาน” เพื่อช่วยกันส่งข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก กระบวนการที่จะทำให้สมาชิกรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย และมีใจอยากเข้ามาร่วมงานกับเครือข่าย จะต้องเน้นการช่วยคิดและช่วยปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับอื่น ๆ อาจพิจารณาจากบทบาทสมาชิกในเครือข่ายเป็นสำคัญ

รูปแบบกิจกรรมของเครือข่าย อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรมีรูปแบบที่สอดคล้องกับความสนใจของอาจารย์ การกำหนดกิจกรรมควรมีการหารือกับสมาชิก และพิจารณาเงื่อนไขการเข้าร่วมของอาจารย์ ตามความชอบและถนัด รูปแบบกิจกรรมอาจกำหนดให้มีหลายลักษณะเพื่อที่จะได้เป็นช่องทางให้อาจารย์อาสาได้เข้ามามีส่วนร่วมตามเงื่อนไขส่วนตัว เช่น งานวิจัยร่วม งานเขียนเชิงวิชาการ การเป็น

อาจารย์ที่ปรึกษา การสัมมนา อบรม กิจกรรมสัญจรบำเพ็ญประโยชน์ เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน โดยในกิจกรรมแต่ละรูปแบบอาจจะมีทั้งประเด็นเนื้อหาสาระทางวิชาการ และสนุกสนานเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ ในหมู่อาจารย์อาสาให้มากยิ่งขึ้นด้วย เพราะความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการจะนำไปสู่ความแน่นแฟ้นกลมเกลียว

ในส่วนมีข้อเสนอที่น่าสนใจที่อาจารย์ได้เสนอแนะไว้ในการจัดเวทีเพื่อนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์เพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2557 ที่อาจารย์ได้เสนอเรื่องการมี

“...โครงการแกนหลักซึ่งอาจเป็นงานวิจัย ให้อาจารย์แต่ละคณะได้เข้ามาทำร่วมกันในประเด็นที่สนใจและถนัด ก็มีความน่าสนใจและเป็นไปได้ เนื่องจากปัจจุบันเครือข่ายอาจารย์อาสาที่มีอยู่ก็มีความหลากหลายคณะและภาควิชา และมีความถนัดและความเชี่ยวชาญที่แตกต่างหลากหลาย ประกอบกับการทำวิจัยก็เป็นภารกิจส่วนหนึ่งของอาจารย์ที่สามารถทำและบูรณาการไปกับงานประจำ ซึ่งในการขับเคลื่อนอาจกำหนดเป็นเชิงประเด็น หรือเชิงพื้นที่ ต่างก็มีความน่าสนใจ ขึ้นอยู่กับการเห็นร่วมกันของเครือข่ายอาจารย์อาสาที่ตกลงใจจะมาดำเนินการร่วมกันและกำหนดประเด็นที่เป็นปัญหาความต้องการของชุมชนสังคม ซึ่งหากเป็นไปได้อาจได้งานวิจัยที่เป็นการรวมพลังของอาจารย์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในบทบาทการแก้ไข ชี้นำ ป้องกัน พัฒนา ชุมชนและสังคมต่อไป...”

นอกจากนี้จากเวทีสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์ยังได้มีข้อเสนอเรื่องรูปแบบกิจกรรมของอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในข้อเสนอของอาจารย์อาสาที่เสนอว่า

“...ให้ทำเว็บไซต์จิตอาสา เพื่อให้อาจารย์ได้เข้ามาคุยกัน แสดงความคิดเห็นหาทางออกร่วมกันในประเด็นเล็ก ๆ ใกล้เคียง เช่นเรื่องปัญหา นักศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ซึ่งการมีประเด็นร่วมก็จะเป็นจุด

ที่ดึงอาจารย์อาสาที่สนใจในประเด็นใกล้เคียงกันมารวมตัวกันและสามารถพัฒนาในประเด็นนั้น ๆ ร่วมกัน...”

ทรัพยากรในการดำเนินการเครือข่าย ในช่วงแรกของการดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายอาจจำเป็นต้องหาแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย และช่วยระดมทรัพยากรอื่น ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักบัณฑิตอาสาสมัครสนับสนุนกำลังคนให้มาช่วยงานเครือข่าย สนับสนุนด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมของเครือข่าย เป็นต้น ส่วนคณะวิชา สนับสนุนคน หรือวัสดุอุปกรณ์ เมื่อเครือข่ายได้มีการก่อรูปและมีการตั้งคณะกรรมการมาดำเนินการ เครือข่ายอาจจะทำกิจกรรมเพื่อระดมทุนเพื่อนำมาบริหารจัดการเครือข่าย โดยช่องทางในการระดมทุนอาจจะเป็นทั้งการจัดกิจกรรมเอง การประสานหน่วยงานภายนอกที่ต้องการสนับสนุนงานอาสาสมัครเป็นโครงการความรับผิดชอบต่อสังคม ของหน่วยงาน เป็นต้น

4) เครือข่ายต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีการกำหนดกรอบทิศทางของประเด็นชัดเจน โดยใช้วิชาการขับเคลื่อนประเด็น ควรเกิดจากการหารือร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย อาจารย์อาสา ควรทำงานในบทบาทที่เป็นความถนัด ของอาจารย์และมีกระบวนการสร้างงานวิชาการบนฐานงานวิจัย ในประเด็นที่เป็นความต้องการและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง เช่น การมีโครงการวิจัยแกนหลัก และให้อาจารย์เครือข่ายแต่ละคณะที่สนใจในประเด็นต่าง ๆ ในโครงการวิจัยหลักนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นตามความถนัดและตามความสนใจของอาจารย์

5) เครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรเป็นศูนย์กลางงานจิตอาสาของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้รับการยอมรับผ่านผลงานของเครือข่าย สามารถเป็นต้นแบบให้กับ

นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลดีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาเก่งทั้งทางด้านวิชาความรู้ และมีบุคลิกที่เป็นคนที่มีจิตอาสา อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างภาพลักษณ์ความเป็นธรรมศาสตร์

6) เครือข่ายควรเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ จากกลุ่มอาจารย์ที่มีจิตวิญญาณธรรมศาสตร์ มีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมร่วมกันที่เกิดประโยชน์ จึงจะไม่มี ความขัดแย้งภายในสามารถเชื่อมเครือข่ายที่คล้ายคลึงมาทำงานร่วมกัน เป็นตัวอย่างของเครือข่ายที่ดีตามทฤษฎีต่อไป

7) การแลกเปลี่ยนโดยใช้รางวัล จะช่วยให้เกิดการรับรู้ถึงความพยายามที่สมาชิกทุ่มเทให้กับเครือข่าย มีความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งความกระตือรือร้นของสมาชิก แต่ก็พึงแลกเปลี่ยนโดยรางวัลอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะในงานเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งในคำนิยามของงานอาสาสมัครค่อนข้างจะเปราะบางและอ่อนไหวในเรื่อง “งานอาสาสมัคร ต้องไม่หวังผลตอบแทน” ดังนั้นการจะมีรางวัลในลักษณะใดก็แล้วแต่ อาจต้องสอบถามความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมร่วมกับมวลสมาชิกของเครือข่าย

8) หากเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จะตั้งขึ้น อาจต้องอาศัยนักวิชาการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานคณะต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีบทบาทในการประสานงานเชื่อมโยงกับคณาจารย์ในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เครือข่ายสามารถดำเนินการไปได้

6.2 ข้อเสนอแนะต่อสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร

1) สำนักบัณฑิตอาสาสมัครควรเป็นองค์กรสนับสนุนให้เกิดเครือข่าย แต่ไม่ใช่ “เจ้าของเครือข่าย” ให้เครือข่ายเป็นภาพระดับมหาวิทยาลัยที่เป็นความร่วมมือร่วมใจของอาจารย์ในนามมหาวิทยาลัย

2) บทบาทของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครควรเป็นแกนหลักในการสนับสนุนให้เกิดเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อร่างหา คณะทำงานมาเพื่อจัดกระบวนการให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่าย

3) สำนักบัณฑิตอาสาสมัครต้องต้องเร่งสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการมีเครือข่าย และส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครมาอาสาเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนเครือข่ายโดยเฉพาะในช่วงแรกเริ่มที่จะตั้งเครือข่าย โดยบทบาทของอาจารย์ของสำนักบัณฑิตอาสาสมัครอาจจะเป็น กองเลขานุการให้กับคณะกรรมการเครือข่าย (ซึ่งหากมีภาระงานจำนวนมากอาจ ให้นักวิชาการศึกษามาช่วยในช่วงแรก)

4) ประเด็นการสนับสนุนตามบทบาทของหน่วยงานสนับสนุน หนุนเสริมเครือข่ายอาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นเรื่อง การประสานงานส่งข่าวสาร แต่ในระยะแรกเริ่มก่อรูปเพื่อขับเคลื่อนให้มีคณะกรรมการเครือข่ายนี้ สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร อาจต้องสนับสนุนและจัดหา ทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุน เช่น สถานที่จัดกิจกรรมจำเป็น จัดบุคลากร ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาร่วมสนับสนุนให้เกิดเครือข่าย หรือแม้แต่จัดงบประมาณ มาสนับสนุนในสิ่งที่จำเป็น

5) สำนักบัณฑิตอาสาสมัครอาจต้องมีกระบวนการสร้างความเข้าใจกับคณะต่าง ๆ และเชิญชวนผู้บริหารคณะ สำนัก สถาบัน เห็นความสำคัญ และผลประโยชน์ที่จะได้รับในการสนับสนุนให้อาจารย์ใน หน่วยงานได้เข้ามาเป็นอาจารย์อาสา หรือเข้ามาทำงานอาสาสมัคร ทั้งนี้ เพื่อให้อาจารย์ภายใต้คณะนั้น ๆ จะสามารถตัดสินใจมาเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครได้ง่ายขึ้น

6) ผลักดันการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจะเป็นการรวบรวมรายชื่อ ความถนัด ความ

สนใจ ของสมาชิกอาจารย์ที่มีจิตอาสา และสนใจทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำงานเครือข่ายต่อไป

7) การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอาจารย์อาสาสมัครมาบูรณาการกับการจัดการภารกิจ ทั้ง 4 ด้าน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยให้เป็นกิจกรรมในลักษณะแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน ได้ด้วยกันทุกฝ่าย

8) การประชาสัมพันธ์สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ให้เป็นที่รู้จักทั้งในประชาคมธรรมศาสตร์ และภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับสำนักบัณฑิตอาสาสมัครซึ่งเป็นหน่วยงานงาน ขนาดเล็ก อาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรับรู้เรื่องราวและขยายสู่สาธารณะ สังคมวงกว้างต่อไป

9) ช่วงการเปลี่ยนผ่านสำนักบัณฑิตอาสาสมัครสู่การเป็นวิทยาลัย เครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วยเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ทั้งในด้านการบริการ การศึกษา (อาจารย์ที่ปรึกษา-นิเทศ) บริการวิชาการ (วิทยากรอบรม-สัมมนา) วิจัย (วิจัยร่วม-พื้นที่เรียนรู้)

6.3 ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องส่งเสริม สนับสนุน เครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนงานมหาวิทยาลัยอย่างเป็นเอกลักษณะ “จิตสำนึกอาสาสมัคร จิตวิญญาณธรรมศาสตร์” โดยการส่งเสริมสนับสนุนของมหาวิทยาลัยอาจ ผ่านการ ประชาสัมพันธ์ สนับสนุนสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น

2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สามารถใช้ประโยชน์ จากพลังร่วมของเครือข่ายอาจารย์อาสาในการพัฒนาขับเคลื่อนงานระดับ นโยบายของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจต้องมีบทบาทในการยอมรับสถานะของเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้อาจารย์รู้สึกเห็นถึงการให้ความสำคัญของผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย อันจะส่งผลถึงกำลังใจและการมีส่วนร่วมในเครือข่าย

7. ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

วิจัยติดตามประเมินผลกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายอาจารย์อาสา เพื่อเป็นโมเดลสำหรับการขยายผลตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกษม นครเขตต์(แปล-เรียบเรียง). (ไม่ระบุปีพิมพ์). *แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม. คณะทำงาน พัฒนาวิชาการ โครงการสร้างพันธมิตรการสร้างสุขภาพ (พสส.). กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส):* อัดสำเนา.
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์ และคณะ. (2548). *การพัฒนาพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชน. โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหายาเสพติด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.*
- คู่มือการพัฒนาเครือข่ายอุดมศึกษา. (2552). *สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 2.*
- ปฐพี มอนซอน และคณะ. (2547). *กรอบแนวคิดการประเมินศักยภาพเครือข่ายสังคม. ฝ่ายติดตามประเมินผลภายในและสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: พีเอลิฟวิ่งจำกัด.*

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2551). *อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา*. เครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย. สำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2551). *ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร กรณีศึกษามูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปรีนติ้ง.
- สนธยา พลศรี. (2545). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์.

วิทยานิพนธ์

- มณฑล เพ็ญโสภณ. (2552). *“แนวทางการส่งเสริมการใช้เครือข่ายสนับสนุนในการปฏิบัติงานของสถาบัน การอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) กรณีศึกษาสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เขตภาคกลาง.”* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- เรียนรู้และพัฒนาสังคม. (2556). แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเครือข่าย, 2 เมษายน 2556
สืบค้นจาก <http://www.khlongutaphao.com>
- อัจฉรา จุ้ยเจริญ. (2556). Synergy หรือพลังร่วมคืออะไร, กรรมการผู้จัดการและที่ปรึกษาอาวุโส บริษัท แอคคอมแอนด์อิมเมจ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, 7 พฤษภาคม 2556. สืบค้นจาก <http://www.spg.asia.com>